

Feiten over de flexibele en digitale centrale examens vmbo-b en vmbo-k

Hoe werkt een digitaal CE?

Uitspraken:	<p>'Het grootste deel van de leerlingen op de basisberoepsgerichte (98 procent) en de kaderberoepsgerichte leerweg (80 procent) doen hun examen digitaal. Bij een examen Nederlands en Engels krijgen zij filmpjes te zien, naast vragen over gewone tekst. Grafieken worden bij wiskunde met de muis op het scherm getekend. 't Is waar!'</p> <p>'Een grafiek op papier maken is anders dan op een scherm.'</p>
Reactie:	<p>Dit klopt. In papieren CE's voor een taal kunnen geen vragen gesteld worden naar aanleiding van beeld- en geluidfragmenten. In digitale CE's kan dat wel en het gebeurt dan ook. Daardoor wordt niet alleen de leesvaardigheid, maar ook de kijk- en luistervaardigheid van de leerlingen getoetst. Grafieken tekenen is een onderdeel van de CE's wiskunde. Met pen of potlood kun je nu eenmaal geen grafieken tekenen op het beeldscherm en daarom gebeurt dat op een andere manier.</p> <p>Wie zelf wil zien hoe dit werkt: oefenen.facet.onl.</p> <p>Waar het om gaat is dat – ongeacht de examenvorm – de vaardigheden van de leerlingen op een goede manier worden getoetst. Wij vinden dat dit zowel in de papieren CE's als in de digitale CE's goed mogelijk is. De vmbo-scholen ook, anders zouden echt niet zoveel scholen kiezen voor digitale CE's.</p>

Hebben leerlingen moeite met digitale CE's?

Uitspraak:	<p>'Zo modern dat leerlingen moeite hebben met de overstap.'</p>
Reactie:	<p>Voor vmbo-b en -k leerlingen is geen sprake van een overstap. Voor hun algemene vakken heeft hun CE een digitale vorm. Voor hun beroepsgerichte vak is dat het cspe (centraal schriftelijk én praktisch examen). In 2005 zijn we – mede naar aanleiding van een advies van de Onderwijsraad – met 10 pilot-scholen begonnen aan flexibele en digitale CE's vmbo-b. Sinds 2011 liggen de deelnamepercentages rond de 98% (vmbo-b) en 85% (vmbo-k).</p> <p>In de beginfase hielden we uitgebreide enquêtes, waarin de hamvraag gevormd werd door de stelling 'Geef mij maar papieren CE's!' De meeste leerlingen (steeds zo'n 90%) reageerden met een ondubbelzinnig 'nee' op deze stelling. De meeste leerlingen hebben nooit moeite gehad met de digitale examenvorm. Voor docenten lag dat in de beginfase anders.</p>

Hoeveel oefenmogelijkheden zijn er voor leerlingen?

Uitspraak:	<p>'Een grafiek op papier maken is anders dan op een scherm. Iets wat te oefenen is, inderdaad, maar vanwege de introductie van een nieuwe software-omgeving konden zij maar één keer met al die mooie 21ste eeuwse speeltjes aan de gang. Op het vmbo!'</p>
Reactie:	<p>Op oefenen.facet.onl staat van ieder vak een digitaal CE uit 2015.</p> <p>De scholen krijgen daarnaast van ieder vak nog een digitaal CE uit 2014 en 2013. Voor al zijn vakken kan een leerling dus drie keer oefenen. Dat betekent $4 \times 3 = 12$ mogelijkheden om vertrouwd te raken met digitale CE's.</p> <p>Het aantal oefenmogelijkheden zal de komende jaren verder toenemen.</p> <p>Voor het CvTE is digitaal examineren geen doel op zich. Bij vmbo-b en -k gaat het om flexibilisering, waardoor scholen zelf de afnametijdstippen kunnen bepalen.</p> <p>Met papieren CE's is die flexibilisering niet mogelijk, omdat daarvan de opgaven na de afname niet geheim gehouden kunnen worden. Een flexibel CE-systeem geeft scholen meer ruimte voor maatwerk voor hun leerlingen. Voor vmbo-b en -k leerlingen is die behoefte groter dan voor het vwo. Wij denken dat dat dé reden is dat zoveel scholen in vmbo-b en -k kiezen voor digitale CE's.</p>

Kunnen docenten een digitaal CE controleren op fouten?

Uitspraak:	'Deze week was er veel aandacht voor het vwo-examen Nederlands. Er zaten meerkeuzevragen in waarvan meerdere antwoorden goed waren, maar er mocht er maar één goed zijn van het antwoordmodel. Waarom horen we dat soort klachten nooit over de examens van het vmbo-b en vmbo-k? Simpel: alle multiple-choicevragen worden automatisch nagekeken door de computer. Als leraren moeten we er blind op vertrouwen dat Cito het werk goed doet. Jahaha; nee, dat gaat vast goed.'
Reactie:	Meerkeuzevragen worden inderdaad automatisch gescoord. Daarnaast zijn er nog andere automatisch scoorbare vraagvormen, zoals vragen met een getal als uitkomst. Het klopt niet dat docenten er blind op moeten vertrouwen dat er in automatisch scoorbare vragen geen fouten zitten. Docenten kunnen de automatisch scoorbare vragen zelf zien, evenals de antwoorden van hun leerlingen daarop en de automatisch toegekende score. Als docenten vinden dat daarin een onvolkomenheid zit, is het de bedoeling dat zij contact opnemen met het examenloket. Net zoals bij de papieren CE's.

Hoe werkt de correctie bij de digitale CE's?

Uitspraak:	'Als er een open vraag is, wordt die alleen door de eigen docent nagekeken. Er is geen tweede correctie. Dat scheelt een boel werk, ja. Onregelmatigheden worden pas in oktober gecontroleerd. Als iedereen z'n diploma al heeft. Dat wekt vertrouwen.'
Reactie:	<p>Uit de uitspraak spreekt wantrouwen vanwege het ontbreken van tweede correctie door een docent van een andere school. Voor dit wantrouwen zien wij geen aanleiding. Wij adviseren scholen om de open vragen van de digitale CE's door twee (eigen) docenten na te laten kijken.</p> <p>Tot nu toe kent het flexibele CE-systeem voor vmbo-b en -k andere vormen van controle op de correctie:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ een deel van de vragen wordt automatisch gescoord;▪ in de zogeheten najaarscorrectie wordt een deel van de open vragen nogmaals gecorrigeerd en wordt gecontroleerd of er verschillen zijn met de eerste correctie. <p>Bij significante verschillen tussen de eerste correctie en de najaarscorrectie, kan de inspectie de school daarop aanspreken.</p> <p>Tot nu toe zijn er in de najaarscorrectie geen structurele verschillen met de eerste correctie aan het licht gekomen.</p> <p>De vorige software-omgeving was niet toegerust voor flexibele CE's met tweede correctie. Nu we werken met een nieuwe software-omgeving loopt er dit jaar een pilot, waarin gekeken wordt of tweede correctie door een docent van een andere school toch mogelijk is. Aan deze pilot doen 50 vmbo-scholen mee. De uitkomst is in het najaar bekend.</p> <p>De landelijke organisatie van de tweede correctie is voor flexibele en digitale CE's aanmerkelijk complexer dan die voor de papieren CE's. Dat komt doordat de scholen de afnametijdstippen van de digitale CE's zelf kunnen bepalen (in de periode begin april – derde week juni).</p> <p>Stel dat je als docent de tweede correctie moet verrichten van een school die het CE in april afneemt, terwijl jouw eigen leerlingen pas in juni worden geëxamineerd. Dan zou die tweede correctie jou als docent voorkennis opleveren. Die voorkennis zou je voor nare dilemma's kunnen plaatsen. Bij voorbeeld: je was van plan met je klas in mei nog extra aandacht te besteden aan een bepaald onderwerp, maar nu je door de tweede correctie weet dat dit onderwerp ook voorkomt in de varianten van het digitale CE, vraag je je af of je dat nog wel kunt doen.</p> <p>Voorkomen moet dus worden dat een docent de tweede correctie verricht voordat zijn eigen leerlingen zijn geëxamineerd. Uit de pilot blijkt of hiervoor een oplossing is gevonden.</p>

Verschillen de verschillende varianten van een digitaal CE in moeilijkheid?

Uitspraak:	'Digitale examens worden op verschillende tijdstippen afgenomen. Er bestaan meerdere versies, verschillende klassen maken verschillende examens, die door de onderwerpkeuze erg in niveau kunnen verschillen.'
Reactie:	Van papieren CE's bestaan er ook meerdere varianten. De kandidaten die wegens ziekte het papieren CE niet het eerste tijdvak hebben kunnen afleggen, doen alsnog examen in het tweede tijdvak. En de examenklassen van 2016 leggen andere CE's af dan die van 2015. Zowel bij papieren CE's als bij digitale CE's wordt dus gewerkt met verschillende varianten. Vanwege de flexibiliteit is het aantal varianten bij de digitale CE's vmbo-b en vmbo-k alleen aanmerkelijk groter. Waar het om gaat is dat het voor examenmakers vrijwel onmogelijk is om twee varianten van hetzelfde examen precies de vooraf beoogde moeilijkheidsgraad mee te geven. Dat is een wereldwijd erkend ervaringsgeven. Het geldt ook voor onze CE's en natuurlijk ook voor schoolexamens. Bij de CE's kennen we het systeem van de N-termen (normeringstermen). Dit systeem compenseert voor verschillen in moeilijkheidsgraad tussen twee varianten van hetzelfde CE. Een CE waarvan na de afname blijkt dat het moeilijk is krijgt een hoge N-term. Een gebleken relatief gemakkelijk CE krijgt een lage N-term. Het systeem met N-termen zorgt er voor dat wat een leerling moet doen om een voldoende te behalen niet afhankelijk is van de variant van het CE dat hij heeft afgelegd. Van zowel een papieren CE als een digitaal CE krijgt iedere variant daarom een eigen passende N-term.

Hoe vaak mogen cspe's worden herkanst?

Uitspraak:	'De praktijkexamens van vmbo-k en vmbo-b mogen oneindig vaak herkanst worden, en tellen uiteindelijk dubbel. Een mooie manier om, soms met veel geduld, leerlingen aan twee of vier compensatiepunten te helpen. Ook handig om een vakkengemiddelde van 5,5 te halen. Die herkansingen zijn al begonnen. Ben benieuwd hoeveel scholen dit jaar weer 100 procent slagingspercentages halen.'
Reactie:	Wij vinden dit een te ruime interpretatie van de regelgeving. Omdat het om een praktijkexamen gaat, brengt de afname van het cspe voor de scholen de nodige organisatielast mee. Dat geldt zowel voor een eerste afname als voor een herkansing. Een cspe meer dan één keer laten herkansen zou een hele organisatie zijn. Laat staan 3x, , 10x of oneindig keer. Wij vinden dat je de leerling er niet mee helpt als je je als school niet de juiste afnamecondities in acht neemt. Wij denken dat de meeste scholen er net zo in staan.

Hebben vmbo-b en -k een goed examensysteem?

Uitspraak:	'Gewoon doorlopen, niets aan de hand?'
Reactie:	Dat het flexibele CE-systeem voor vmbo-b en -k ter discussie wordt gesteld is goed. Wij zijn alleen niet gelukkig met de timing, omdat er nu onrust kan ontstaan bij de vmbo-leerlingen die nog midden in hun examenperiode zitten. En meer nog dan voor de vwo-ers is onrust voor vmbo-ers niet bevorderlijk voor hun resultaten.